

Gotländskt forum . .

(Forts. fr. sid. 1).

stannade vid 655. Siffran är dock säkerligen för hög på grund av vissa orsaker, och landshövdingen uppskattade det verkliga folkminskningstalet till mellan 400 och 500 personer.

Vad skall vi göra för att vända strömmen? Landshövdingen framhöll som en av de bidragande orsakerna till den gotländska folkminskningen myndigheternas åtgärder att söka få över byggnadsarbetarna till industrin. Då Gotland saknar industri betyder det för Gotlands del en folkavtappning. Han slöt med att uttrycka en förhoppning om att länsarbetsnämndens verksamhet liksom den gotländska deputationens uppvaktning hos statsrådet Ericsson i syfte att ge byggnadstillstånd för gotländska företag skulle ge resultat.

Gamla försyndelser bidrar till folkminskningen.

Debatten inleddes här efter av ombudsman Georg Pettersson, som framhöll, att denna avfolkning från Gotland är parallell med den överflyttning som sker från jordbruket till industrin. För Gotlands del hade säkerligen denna folkminskning inträtt tidigare om ej kriget kommit. Orsaken till folkminskningen är att de sociala och ekonomiska förhållandena varit dåliga. Enligt en undersökning, som socialdemokratiska partidistriktet utförde hösten 1936 betalades en lantarbetare då med 2 å 3 kr. pr dag. Stenindustrin gav ett ojämnt arbete. Det mötte också ett mycket hårt motstånd, när det gällde att förbättra de sämst ställdas förhållanden. Kommunerna utnyttjade icke statsmakternas möjligheter att skaffa barnfamiljerna bättre bostäder, och de arbetslösa tog man ingen hänsyn till, man tillsatte på vissa håll inte ens arbetslöshetsnämnder. Vissa industrier har nedlagt sin verksamhet, och på andra områden är det ojämn sysselsättning, och det är inte att förundra sig att folk söker sig till stadigvarande arbeten.

En hel rad åtgärder har vidtagits för att mota avfolkningen. Tal. nämnde statsrådet Ericssons svar till Gotlandsdeputationen, att han ej ansåg det som något allmänt intresse att Gotland avfolkades, ur vilket uttalande han lärte ett positivt intresse från statsmakterna för de gotländska problemen. Vidare nämnde hr Pettersson de lokaler, som landsbygden skaffat sig, det ökade studiearbetet, centralbiblioteket m. m.

Bondsonen vill ha medbestämmanderätt på gården.

Konstnären David Ahlqvist trodde att en av orsakerna till utflyttningen var, att

lantbrukarnas barn fick gå som dåligt betalda drängar och pigor på gårdarna. Bondsonen får gå upp i fyrtioårsåldern, utan att ha inflytande. Han vill ha ansvar. Mycket vore vunnit om bondsöner redan i tjuguaråldern finge medbestämmanderätt på gårdens skötsel.

Turisterna drar också bort massor av kvinnlig arbetskraft. Landsbygdens ungdom känner inte till storstadens vardagsliv, som kan vara tungt och mödosamt nog.

Tal. påpekade också att landsbygdens ungdom sättes på kulturell svältkost. Det enda de har utom boken är folkhögskolan och studiecirkeln. Men det är ont om kloka och varmhjärtade ungdomsledare. Det är brist även på goda nöjen. Det är dans och dans, dålig film och en och annan syföreningsauktion, och så dans igen. Radion står visserligen och bullrar i ett hörn, men den är ändå bara en maskin.

Den gamla samhörigheten är till stor del borta, föreningslivet har inte givit fullgod ersättning för denna. Problemet är inte att hindra ungdomen att resa ut, utan att få den tillbaka. Vi behöva goda hem, där ungdomen trivs, och allt som kan göras för att underlätta arbetet. Resande musikledare, teatergrupper o. d. efterlyste tal. vidare.

Småindustrin behöver tätorter.

— Sedan år 1946 har cirka 1,000 personer lämnat Gotland, framhöll konsulenten i Gotlands Företagareförening Olle Lindblad. Det måste innebära, att vi har en bristande sysselsättning. Av denna anledning har också företagareföreningen bildats. Det är i alla fall ett initiativ, som så småningom bör kunna ge resultat. Småindustrin här på Gotland bör gå hand i hand med den större industrin. Den behöver tätorter för att utvecklas. Vi får hoppas, att just kommunindelningen kan ge oss sådana centra, som småindustrin behöver för att få marknad.

Samhällena endast anhalter landsbygden—Stockholm.

— Gotlands avfolkning är i första hand en fråga om landsbygdens avfolkning, ansåg polt. mag. Erik Forslund. Det torde vara uppenbart, att en fortsatt avfolkning medför svåra förhållanden för länet i dess helhet. Samhällena blir oftast endast anhalter på vägen landsbygden—Stockholm.

Landsbygden har framträdande brister på kulturella förmåner. Orsakerna till avfolkningen är också psykologisk. Det är inte «fint» att vara från landet. Den äldre generationen har en stor del till skulden genom den passiva kommunalpolitiken, genom underbetalande av den egna arbetskraften. Det är på tiden att något göres. Först bör jordbruket bli lika lönande som andra näringar och landsbygden uppnå social och kulturell likställighet med städerna.

Red. Arth. Nilsson och jordlagen.

Red. Arth. Nilsson påstod sig kunna instämma med samtliga föregående talare. Men han anmärkte på att hr Pettersson drog fram lönestatistik från 30-talet för att belysa den gotländska folkminskningen på 40-talet. Problemet är i första hand ett landsbygdsproblem. Det primära är att folket stannar kvar i jordbruket. Tal. påpekade, att jordbrukskommittén räknar med att det gotländska jordbruket skall berövas 4,000 utövere.

Målsättningen är att hålla så många som möjligt kvar vid jordbruket. Men man kan inte bevara jordbruket genom att hindra folk att inköpa jord, samtidigt som man talar om ökad social omvårdnad och ökad ekonomisk demokrati. Tal. slutade med att vädja om att man skulle skapa en opinion mot de rigorösa bestämmelser, som skapats över det gotländska jordbruket.

Rationaliseringen bör ej bli schablonmässig.

— Det är givet att man måste tänka

över problemet, yttrade landshövdingen. Man bör se till att jordbrukets rationalisering ej kommer att betyda en stark avfolkning. Strävan är att utveckla industrin, hantverket och hemslojden. Det viktigaste är att rationaliseringen på Gotland ej blir alltför schablonmässig. Många småbruk kan genom specialodlingar ge mera. På hemmens områden måste man göra allt för att få en rationalisering till stånd. Detta borde häva en av stadens lockelser. Landshövdingen nämnde, att statliga bidrag utgår till sådana rationaliseringsåtgärder. Vidare efterlyste tal. medborgarhus i Visby, varigenom hela Gotland skulle få en kulturell högborg.

Strävandena att underlätta arbetet bör understödjas.

Hr Ahlqvists önskemål, att landsbygden finge besök av resande musikledare o. s. v., fann hr Pettersson mycket tilltalande. Redan nu är man inne på dessa vägar. Genom centralbiblioteket får man vandringsbibliotek, och i Lärbro har man en musikcirkel, till vilken musikdirektör I. Mårelius reser ut en gång i veckan. SLU i Skåne har underhandlingar med Riksteatern om besök i sina bygder. Det grundläggande är att människorna blir behandlade som människor och kan leva som människor. Att jag nämnde lönestatistik från 30-talet beror på att lönerna då ger reflexer, som påverkar även inställningen i dag. Hr Nilsson drömmer sig tillbaka till gamla tider. Förhållandena är annorlunda nu. Tal. fann det fullt riktigt, att man understöder strävandena, som underlättar arbetet. Rationaliseringen av jordbruket skall ske fullt frivilligt, underströk hr Pettersson slutligen.

— Det blir kanske inte så lätt för småindustrin att ta hand om de 4,000 jordbrukare, som enligt red. Nilsson skall utrationaliseras, yttrade hr Lindblad.

Rationaliseringen inom jordbruket bör lämna plats åt förädlingsindustrin.

Riksteatern till Gotland i april.

Hr Forslund underströk möjligheterna att utöka jordbruksodlingen. Vad beträffar småindustrin på landsbygden, hade tal. ingenting att invända mot att en sådan skapas. Men den måste bli en komplettering till jordbruket. Tal. ville helst ha en industri, som gav arbete på vintern, och som lät arbetskraften på sommaren bli tillgänglig för jordbruket.

Hr Nilsson anmärkte på jordlagen. Men den har kommit till för att hindra att tandläkare, direktörer eller redaktörer kom emellan och köpte en gård som spekulationsobjekt, när kanske ett par unga ville ha den för att bruka den. Hr Pettersson nämnde ett initiativ från SLU i Skåne. Jag kan meddela, att gotlänningarna är inte sämre. Gotlands distrikt av SLU har underhandlat med Riksteatern och den kommer hit i början av april.

Hr Arth. Nilsson vill importera tyskor.

Den siste tal. kände inte till fiskaren på Fårö och smeden i Ljugarn, som hindrats av jordlagen, framhöll hr Nilsson, men han nämde inte var tandläkaren och direktören bor. Redaktören bör vi lämna utanför. Har inte hr Forslund en känsla av att även en akademiker kan ha nytta av ett stödjordbruk.

Ett stöd åt rationaliseringen får inte bli stöd åt avfolkningen. Bristen på kvinnlig ungdom borde ge oss anledning till att söta få tillskott utifrån. Tal. pläderade för import av kvinnlig ungdom från Tyskland.

Hr Ahlqvist var inte personligen så förtjust i hr Nilssons förslag om kvinnoimport. Beträffande startande av småindustri manade tal. till försiktighet. Att starta industrier i ett krisläge är farligt. Beträffande rationaliseringen ansåg tal. att hotet om en sådan framkallar osäkerhet, jordbrukaren blir tvungen att överge sin jord.

När det gäller rationaliseringen varnade hr Nilsson för att monopolisera ett om-

råde för en viss grupp. Det är farligt att monopolisera de ekonomiska möjligheterna för sig själv. Följden blir att en stor grupp hänger litet fritt.

Beträffande smedens i Ljugarn skogs-köp är läget nu litet annorlunda. Smedens måg har talat med jordbruksministern, och när denne fick klart för sig hur saken låg till lovade han att snabbt ta upp ärendet till ny behandling.

— Inte lätt att skriva lagar, som passar för alla, yttrade hr Forslund. Det är tillämpningen det kommer an på. Lagens syfte är dock gott, den är att hindra obehörig exploatering av jorden, vi har tråkiga exempel från tidigare skogsskivling.

Landshövdingen sammanfattade slutligen diskussionen. De mest skiftande synpunkter har lagts på den viktiga frågan. Det gäller en god familjevård, vidgade möjligheter på näringslivets område, fler samlingslokaler, vidare en utveckling av de sociala och kulturella förhållandena, varvid man inte får glömma de religiösa värdenas tillvaratagande. Det verkligt eftersträfvandvärda samarbetet får vi om kärleken till den egna bygden hålles levande och varm.

Radiola
är SVENSK
alltigenom -
utom ljudet,
som kommer
från världens
alla hörn!

VISBY EL. BYRÅ

S:t Hansg. 45. Tel. 1640, 164.